

З ДОСВІДУ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

третього степеня для дітей української національності // Шлях виховання й навчання. – 1934. – Ч. I. – Січень-лютий-березень. – Перша книжка. – С. 1 – 31.

6. Петрів Д. Методично-дидактичний показник при навчанні природи в 2-класових народних школах / Денис Петрів // Шлях виховання й навчання. – 1932. – VI-ий річник. – Липень-серпень-вересень. – Третя книжка. – С. – С. 65 – 80.

7. Плян виховної праці // Учительське слово. – 1935. – Жовтень. – Рік XIII. – Ч. 8. – С. 119 – 120.

8. Реформи шкільництва у Польщі // Рідна школа. – 1932. – Ч. 10. – С. 65 – 70.

9. Чолій В. Чи можна вести систематичну науку господарства в нар. школах? / В. Чолій // Шлях виховання й навчання. – 1929. – Ч. 4. – С. 7 – 10.

Стаття надійшла до редакції 20.04.2015

УДК 371.134:373.3:613

*Любов Сидоренко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки
Бердянського державного педагогічного університету*

З ДОСВІДУ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

У статті висвітлено досвід застосування методу проектів у процесі підготовки майбутнього фахівця початкової школи до формування здоров'язбережувальної компетентності дітей. Метод проектів формує значну кількість навчальних і життєвих компетентностей, сприятливих для особистого здоров'я, безпеки та розвитку життєвих навичок молодших школярів.

Ключові слова: метод проектів, здоров'язбережувальна компетентність, життєві навички, майбутні учителі початкової школи.

Літ. 9.

*Любовь Сидоренко, кандидат педагогических наук, доцент кафедры педагогики
Бердянского государственного педагогического университета*

ИЗ ОПЫТА ПРИМЕНЕНИЯ МЕТОДА ПРОЕКТОВ В ПРОЦЕССЕ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ К ФОРМИРОВАНИЮ ЗДОРОВЬЕСОХРАНЯЮЩЕЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ

В статье освещен опыт использования метода проектов в процессе подготовки будущего специалиста начальной школы к формированию здоровьесохраняющей компетентности детей. Метод проектов формирует значительное количество учебных и жизненных компетентностей, способствующих формированию личного здоровья, безопасности и развитию жизненных навыков младших школьников.

Ключевые слова: метод проектов, здоровьесохраняющая компетентность, жизненные навыки, будущее учителя начальной школы.

*Lubov Sydorenko, Ph.D. (Pedagogy) Docent of Pedagogical Department
Berdyansk State Pedagogical University*

EXPERIENCE APPLICATION OF PROJECTS DURING TRAINING STUDENTS TO HEALTH SAFETY COMPETENCE

The article highlights the experience of the project method in the preparation of future primary school specialists to professional formation health-competence in children. Thus, the author argues that the project method generates a significant amount of training and life competences conducive to personal health, safety and life skills development of juniors.

Keywords: project method, health-competence, life skills, future primary school teachers.

Постановка проблеми. Проблема здоров'я учнів і молоді України залишається важливою, оскільки пов'язана з розвитком суспільства.

Реформування шкільного навчання без урахування стану здоров'я школярів суттєво збільшило їх захворюваність. Інформаційні переважанні, стресогенні ситуації,

модернізація навчального процесу вимагають від дитячого організму великого напруження, що разом з іншими негативними факторами веде спочатку до функціональних порушень, а згодом і до формування органічної патології.

Водночас навчальна діяльність недостатньо адаптована до особливостей розвитку й стану здоров'я сучасних школярів, педагоги мають

З ДОСВІДУ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

недостатню підготовку з питань збереження та зміцнення здоров'я дитини, зберігається пасивна позиція сім'ї та самих дітей щодо власного здоров'я. За даними поглибленого дослідження стану здоров'я сучасних школярів і чинників, що на нього впливають, проведеного фахівцями ДУ "Інститут охорони дітей і підлітків НАМН України" виявлене значне погіршення здоров'я дітей за період їхнього навчання в школі. Лише 30% дітей шкільного віку можуть виконати фізичні нормативи без ризику для здоров'я.

Отже, сьогодні перед ученими та педагогами-практиками гостро стоїть питання збереження та формування здоров'я школярів, у зв'язку з чим є потреба суспільства в підготовці педагога гуманного здатного до перетворювальної, конструктивної діяльності, фахової мобільності. З огляду на це завданнями сучасної вищої освіти є створення психолого-педагогічних умов для закріплення студентами теоретичних знань та оволодіння практичними навичками з упровадження сучасних технологій щодо вироблення в молодших школярів життєвих навичок, які сприяють фізичному, психічному, духовному та інтелектуальному здоров'ю.

На нашу думку, ці завдання можна розв'язати, використовуючи на заняттях із методики навчання освітньої галузі "Здоров'я і фізична культура" у початковій школі технології інтерактивного навчання, зокрема "метод проектів", який сприяє розвитку рефлексії та реалізації пізнавального і творчого потенціалу студентів.

Аналіз останніх публікацій. В основі методу проектів лежать ідеї Джона Дьюї щодо організації навчання на активній основі через доцільно-мотивовану діяльність учня згідно з його особисто-визначеним інтересом. Учений пропонував використання методів, що забезпечують власні відкриття тих, хто навчає і вчиться, та орієнтованих на наукове дослідження як зразок створення стратегії навчання в межах гуманістичного напрямку [2, 101].

Проблеми проектної діяльності у вищій школі порушували такі вчені як У. Кільпатрик, Є. Полат, О. Коберник. Типи проектів, критерії, за якими їх розрізняють, досліджували В. Симоненко, О. Пехота. Проте, використання особистісно-орієнтованих педагогічних технологій, до яких відносять і проектну технологію, потребує подальшого дослідження, особливо його практичне застосування.

Мета статті. Мета статті полягає в тому, щоб показати як практико-орієнтований дослідницький характер навчання, зокрема застосування "методу проектів" сприяють підготовці майбутніх учителів

початкової школи до формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів.

Виклад основного матеріалу. Вивчення літератури з порушеного питання засвідчило, що в педагогічній науці немає єдиного тлумачення поняття "проект". Так С. Шишов під методом проектів розуміє "спосіб організації пізнавально-трудої діяльності учнів з метою розв'язання проблем, пов'язаних з проектуванням, створенням і виготовленням реального об'єкта (продукту праці)" [11, 258].

О. Коберник вважає, що "проект є складовою проектування, що розглядається як створення проекту (прототипу, прообразу) передбачуваного або можливого об'єкта стану. Проектування – це вид діяльності, що синтезує в собі елементи ігрової, пізнавальної, ціннісно-орієнтаційної, перетворюючої, професійно-трудої, комунікативної, навчальної, теоретичної практичної діяльності" [4, 23].

Є. Полат пояснює проект як об'єднану навчально-пізнавальну творчу діяльність учнів-партнерів, які мають спільну проблему, мету, способи діяльності, узгоджені методи, спрямовані на досягнення загального результату спільної діяльності [8, 12].

М. Федорець розуміє проект як сукупність певних дій, документів, текстів, призначених для створення реального об'єкта або теоретичного продукту з метою розв'язання певної значущої проблеми [7].

Науковці Н. Матяш, В. Симоненко розглядають проект як процес, під час якого створюється і виготовляється виріб (послуга) як проектування [5].

З огляду на це В. Симоненко виділяє такі типи проектів: інтелектуальні, матеріальні, екологічні, сервісні.

Відповідно до класифікації українського дослідника О. Пехоти розрізняють проекти дослідницькі, інформаційні, ігрові, ознайомчо-орієнтовані, практичні та творчі.

Проте найбільш поширеною є така типологія педагогічних проектів:

- 1) за діяльністю, що є домінуючою в проекті, – дослідницькі, пошукові, творчі, рольові, прикладні, інформаційні, практико-орієнтовані;
- 2) за предметно-змістовою галуззю знань: монопроект, міжпредметний проект;
- 3) за характером контактів: серед учасників однієї групи, університету, регіону, країни, міжнародний;
- 4) за кількістю учасників проекту: одноосібні, парні, групові;
- 5) за тривалістю проведення: короткотривалі, середньої тривалості, довготривалі [6].

ЗДОСВІДУ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Спільним для всіх типів методу проектів є те, що створюються умови, за яких студент може самостійно здобувати знання чи застосовувати набуті раніше, використовуючи пошукові й дослідницькі дії. Головний акцент робиться на творчий розвиток особистості.

Наприклад, навчальний проєкт “Самооздоровлення” для студентів третього курсу Інституту психолого-педагогічної освіти і мистецтв спеціальності “Початкова освіта”, спрямований на формування у них здоров'язбережувальних компетенцій.

За формою – це проєкт-педагогічна технологія, за предметно-змістовною галуззю – міжпредметний (навчальні дисципліни – основи здоров'я, фізична культура, методика викладання основ здоров'я, бжд в початковій школі), за кількістю учасників – індивідуальний, за тривалістю – проєкт середньої тривалості (до 4 тижнів).

Отже, використовуючи метод проектів у процесі вивчення методики навчання освітньої галузі “Здоров'я і фізична культура” у початковій школі, ми намагалися дотриматися основних вимог до його вживання. Перша й одна з найважливіших – це наявність значущої в дослідницькому, творчому плані проблеми або завдання, що вимагає інтегрованого знання, дослідницького пошуку для її розв'язання – складання проєкту самооздоровлення.

Друга вимога – практична, теоретична, пізнавальна значущість передбачуваних результатів визначення стану особистого здоров'я, фактори, що впливають на нього, план заходів щодо зміни стану здоров'я.

Третя вимога – самостійна індивідуальна діяльність студентів щодо складання проєкту самооздоровлення.

Четверта – це структурування змістовної частини проєкту (із зазначенням поетапних результатів).

П'ята вимога до застосування методу проектів – використання дослідницьких методів: визначення проблеми, що впливають з неї, завдань дослідження, висунення гіпотези їх рішення, обговорення методів дослідження, оформлення кінцевих результатів, аналіз отриманих даних, підбиття підсумків, коректування, висновки (використання в процесі спільного дослідження методу “мозкової атаки”, “круглого столу”, статистичних методів, творчих звітів, переглядів і ін.)

Отже, перший етап визначення стану особистого здоров'я проводиться за планом:

1) визначення типу постави, виявлення порушення постави, плоскоступ'я;

2) оцінка росту-вагового співвідношення, визначення своєї ідеальної ваги залежно від росту та віку;

3) визначення кардіо-респіраторного резерву особистого організму;

4) визначення реакції серцево-судинної системи на нахили тулуба;

5) стресостійкість серцево-судинної системи;

6) вивчення продуктивності уваги;

7) дослідження особливостей темпу мовленнєвої діяльності;

8) оцінка розумової працездатності;

9) діагностика по очах, язика та нігтьових пластинах.

Другий етап проєкту – визначення завдань, які впливають із дослідження, і висунення гіпотези розв'язання завдань. Наприклад, студентом під час дослідження було виявлено порушення постави (сколіоз I – II ступеня), збільшення маси тіла на 24% (ожиріння I ступеня), низька стресостійкість серцево-судинної системи, задовільні показники короткострокової та довготривалої пам'яті. Отже, необхідно сформулювати завдання та висунути гіпотезу їх розв'язання. Завдання щодо корекції постави: не допустити прогресування хвороби, стабілізувати хребет, укріпити м'язи спини, навчитися вольової корекції постави. З цією метою виконувати комплекс заходів: масаж-корекція, лікувальна фізкультура, режим дня, вольова корекція постави.

Для підвищення стресостійкості серцево-судинної системи треба розуміти від чого вона залежить. Вчені довели, що проблеми, які викликають стрес можуть бути різними, але організм реагує на них однаковими біохімічними, фізіологічними змінами. А це означає, що виникнення стресу залежить не стільки від об'єктивних умов стресової ситуації, скільки від суб'єктивних характеристик людини та її ставлення до того, що відбувається. Отже, завдання – зміна самого себе. Стає можливою за рахунок тренувань, різноманітних механізмів саморегуляції (медитація, самопізнання, вправи дихання, вербалізація переживань, організація дозвілля, антистресове харчування), зміни стилю життя (темпу життя, щоденних звичок, контроль неприємних думок, розвиток навичок вирішення проблем, позитивного мислення, планування часу).

Завдання щодо розвитку пам'яті допоможуть реалізувати такі вправи: більше читати різноманітну літературу, грати в розвивальні ігри (шахи, шашки, кросворди, ребуси, sudoku стимулюють роботу мозку), щоденно вивчати

ЗДОСВІДУ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

чотири строчки вірша, розучити й регулярно виконувати вправи для розвитку пам'яті (вправа Піфагора, метод Цицерона, метод Римської кімнати). Завдання щодо зменшення маси тіла можна розв'язати за допомогою правильного та раціонального харчування. Раціональне харчування – це те, при якому оптимальне співвідношення білків, жирів і вуглеводів має бути 1:1:4 і дорівнювати 2900 ккал за добу. Правильно харчуватися – це їсти повільно (вилучити III фазу – ненажерство), 5 разів за добу невеликими порціями; вилучити з раціону вироби з борошна, копчені, жирні, смажені страви; вечеряти не пізніше 18 години; дотримуватися питного режиму: 1,5 – 2,5 літра води на добу. Крім цього виконувати спеціально підібраний комплекс вправ.

Наступний етап – оформлення кінцевих результатів: студенти готуються до презентації та захисту розробленої програми за бажанням, обирають найкращі форми її представлення. Наприкінці навчального проекту викладач і студенти оцінюють його відповідно до задалегідь розроблених критеріїв, коригують згідно із зауваженнями.

Одним з прикладів проекту-дидактичного засобу є навчально-ігровий проект “Мультфільми які навчають здоров'ю” для студентів 5 курсу спеціальності “Початкова освіта”. Це довготривалий (до 1,5 місяця), міжпредметний (основи здоров'я, педагогіка, психологія), за кількістю учасників – груповий ігровий проект. Мета проекту полягає в тому, щоб розробити спеціальну програму використання мультфільмів згідно з навчальною програмою уроків основ здоров'я в початкових класах.

Завдання для студентів:

1) проаналізувати робочі програми з основ здоров'я з метою виявлення можливості використання мультфільмів на уроках основ здоров'я;

2) знайти і проаналізувати мультфільми або їх уривки щодо їхньої навчально-виховної цінності для молодших школярів;

3) розподілити на групи і закріпити за ними класів: 1-ий, 2-ий, 3-ий, 4-ий, при складанні програми обов'язково визначити, які знання, уміння та навички духовного, соціального, фізичного чи інтелектуального здоров'я формує мультфільм;

4) презентувати програми з використанням мультимедійних технологій;

5) переконати Міністерство освіти і науки в особі викладача й учителів-практиків, що використання запропонованої програми більш доцільно.

Етапи роботи над проектом. Перший етап – це аналіз ситуації: мультфільми на уроках основ здоров'я використовують дуже рідко, на її основі визначаємо мету проекту. Далі формуємо творчі групи студентів: чотири групи по 5 – 6 студентів. Колективно проводимо мозковий штурм з метою визначення методів досягнення цілей проекту. Кожна група самостійно складає план своїх досліджень та розподіляє ролі за бажанням. Наступний етап – це аналіз студентами мультфільмів чи їхніх уривків з метою використання їх навчальних можливостей, підготовка програми та її презентації. Останній етап – презентація підготовленої програми на засіданні комісії з представниками Міністерства освіти і науки, переконання в її доцільності. Наприкінці навчально-ігрового проекту викладач, учитель-практик та студенти оцінюють його.

Висновки. Метод проектів як сублімат самостійної й індивідуальної роботи студентів формує значну кількість навчальних і життєвих компетентностей студентів, сприяє розвитку критичного мислення, ініціативи і творчості.

Отже, описані навчально-ігрові проекти дозволяють підготувати майбутніх учителів початкової школи до здоров'язбережувальної діяльності в цікавий, принадний спосіб, стимулювати мотивацію студентів до набуття компетентностей самостійною творчою діяльністю. Розроблені проекти відображають алгоритм навчально-ігрового проектування з урахуванням особливостей підготовки майбутніх учителів до оволодіння сучасними технологіями та методами, що сприяють формуванню в молодших школярів здоров'язбережувальної компетентності за умов гуманізації та особистісно орієнтованого підходу до учнів.

1. Ващенко О., Свириденко С. *Готовність вчителя до використання здоров'язберігаючих технологій у навчально – виховному процесі.* / О. Ващенко, С. Свириденко // “Здоров'я та фізична культура”, 2006. – №8.

2. Вульфсон Б.Л. *Джон Дьюи и советская педагогика* / Б.Л. Вульфсон // Педагогика. – 1992. – № 9 – 10. – С. 99 – 105.

3. Килпатрик В.Х. *Метод проектов. Применение целевой установки в педагогическом процессе* / В.Х. Килпатрик. – Л.: Блокгауз – Нефрон, 1925. – 43 с.

4. Коберник О.С. *Розробка творчих проектів на уроках технічної праці* / О.С. Коберник // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2002. №2. – С. 41 – 45.

5. Матяш Н.В. *Психологія проектної*

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕГРОВАНІХ ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

деятельности школьников в условиях технологического образования / Н.В. Матяги; под ред. В.В. Рубцова. Мозырь: РИФ "Белый ветер", 2000. – 286 с.

6. Освітні технології: навч.-метод. посібник / [Пехота О.М., Кіктенко А.З., Любарська О.М. та ін.]; за ред. О.М. Пехоти. ІС: Вид-во А.С.К., 2003. – 255 с.

7. Федорець М. Метод навчальних проєктів –

ефективний засіб інтелектуального розвитку студентів педагогічного коледжу / М. Федорець // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна, 2007. – Вип. 22. – С. 138 – 143.

8. Что такое проект? / Е. Полат, И. Петрова, М. Бухаркина, М. Моисеева // Відкритий урок. 2004. – №5 – 6. – С. 10 – 17.

9. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. – К.: А. С. К., 2004.

Стаття надійшла до редакції 23.04.2015

УДК 378.147:371.133

Наталія Сінопальнікова, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри здоров'я людини та корекційної освіти
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕГРОВАНІХ ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

У статті розкриваються поняття "інтегровані форми організації навчання", охарактеризовані сутність, структурні складники готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування інтегрованих форм організації навчання молодших школярів та їх змістове наповнення.

Ключові слова: майбутній учитель, підготовка, готовність, початкова школа, інтегровані форми навчання.

Літ. 10.

Наталія Сінопальнікова, кандидат педагогических наук,
доцент кафедры здоровья человека и коррекционного образования
Харьковского национального педагогического университета имени Г.С.Сковороды

ФОРМИРОВАНИЕ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ К ПРИМЕНЕНИЮ ИНТЕГРИРОВАННЫХ ФОРМ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА

В статье раскрываются понятия "интегрированные формы организации обучения", охарактеризованы сущность, структурные составляющие готовности будущих учителей начальных классов к применению интегрированных форм организации обучения младших школьников и их содержательное наполнение.

Ключевые слова: будущий учитель, подготовка, готовность, начальная школа, интегрированные формы обучения.

**Natalia Sinopalnikova, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of
Human Health and Correction Education Department
Kharkiv National Pedagogical University by H.Skovoroda**

FORMATION OF READINESS TO USE THE INTEGRATED FORMS OF EDUCATIONAL PROCESS BY THE FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS

The article reveals the concept of "integrated forms of learning process". The nature, structural components of readiness to use integrated forms and their substantive content in teaching the younger pupils by future primary school teachers are characterized.

Keywords: future teacher, training, readiness, primary school, integrated forms of learning.

Постановка проблеми. Підготовка кваліфікованих учителів початкової школи, які здатні забезпечувати гармонійний розвиток дитини, формувати ключові і предметні компетенції молодших школярів, закладаючи тим самим міцний фундамент для їх подальшого навчання, розвитку

й виховання є одним із першочергових напрямів розвитку вищої педагогічної освіти.

Важлива роль у цьому процесі належить готовності майбутніх учителів початкової школи до застосування інтегрованих форм організації навчального процесу, оскільки: їх застосування активізує навчальну діяльність, стимулює